

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0420276 Östra Hammaren-Käringören

Östra Hammaren-Käringören. Foto: Länsstyrelsen

Grunduppgifter om Östra Hammaren-Käringören

Län:	Skåne
Kommun:	Kristianstad
Läge:	16 km sydöst om Kristianstad, 6 km nordöst om Åhus.
Markägare:	Enskilda
Areal:	387,2 ha
Skyddsform:	Saknas
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1998-01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-06-07 respektive 2018-06-15.
Reviderad:	2018-04

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	8
Bevarandemål.....	9
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	13
Naturtyper.....	13
Natura 2000 – arter.....	15
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	16
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	20
Skydd och reglering.....	21
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	21
Restaureringsåtgärder.....	22
Löpande skötsel.....	22
Uppföljning.....	22
Övrigt.....	22
REFERENSER.....	22
BILAGOR.....	23
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	24
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	26
Bilaga 3, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	27

Översiktskarta

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Östra Hammaren-Käringören (SAC), SE0420276

Länsstyrelsen Skåne

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Östra Hammaren-Käringören omfattar de betade strandängarna mellan Landön i norr och Fårabäck i söder. Havet och skären utanför strandängarna ingår till ungefär tre meters djup. Även Mörkö i öster ingår i Natura 2000-området.

Ytsubstratet på havsbotten domineras av sand, grus och sten men det finns även områden med block. På land är jordarten på uddarna sandig morän, mellan detta ligger postglacial sand. I de inre delarna och i norr finns även områden med flygsand. Enligt SGU bedöms hela strandlinjen vara i huvudsak stabil. Där det finns en blockrik morännya förekommer ingen eller obetydlig erosion, och där det finns sand och grus förekommer det växelvis erosion/ackumulation men den är i huvudsak i balans. De riktigt grunda delarna av havsområdet utgörs av ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, medan de djupare delarna består av sublittorala sandbankar – i huvudsak – med ålgräsängar. De blockrika områdena är rev där det bl.a. växer brunalger, *Fucus sp.*

I norra delen av området dominerar ett beteshävdad dynlandskap med kortsnaggad grässvål. Här förekommer sandblottor och buskar och träd saknas helt på större delen av heden. Längs havet dominerar strandängar. Söderut finns stora ytor artrika silikatgräsmarker som täcker större delen av områdets södra halva. Utspritt i områdets betesmarker finns ytor som är kalk- och fuktpåverkade.

Hävdens har lång kontinuitet i området, och detta har bidragit till en rik flora med många hävdberoende arter. Även faunan är rik och till stor del beroende av det öppna, kustnära landskapet, vilket inte minst syns på det rika fågellivet för vilket områdets strandängar och havsområde är en viktig lokal för övervintring och häckning. Strandängarna är i regel väl hävdade och i stort sett helt öppna, med bara enstaka buskage och träd. Marken är mestadels torr och vegetationen antyder närvaron av kalk eller andra basmineraler, samt viss påverkan av gödsel på några platser.

Hela området har en karaktär av ett äldre jordbrukslandskap med lång hävdkontinuitet och stora mängder stengårdsgårdar genomkorsar betesmarkerna, särskilt i områdets södra halva. Det finns många fynd av fornlämningar i form av främst boplatser och högar.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Östra Hammaren-Käringörens naturtyper med arealer och Natura 2000-arter. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
1110, Sublittoral sandbankar ♦		8,6	106,9
<i>Undergrupp 1111 - Sublittoral sandbank med vegetation – dominerad av ålgräs/marina kärlväxter</i>		84,6	
<i>Undergrupp 1112 - Sublittoral sandbank med i huvudsak makroalgsvegetation ♦</i>		1,5	
<i>Undergrupp 1113 - Sublittoral sandbank fri från vegetation</i>		12,2	
1140, Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten ♦		63,7	63,7
1170, Rev			19,3
<i>Undergrupp 1174 - Geogent rev 0-30 m (Berg/blocksstrat) ♦</i>		19,3	
1210, Annuell vegetation på driftvallar		0,3	0,3
1620, Skär och små öar i Östersjön			1,6
<i>Undergrupp 1621 - Skär och små öar i Östersjön – Terrester del ♦</i>		1,6	
*1630, Havsstrandängar av Östersjötyp		13,4	13,4
*2130, Kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (gråa dyner) ♦		48,4	48,4
6210, Kalkgräsmarker	3,8	0,6	4,4
*6270, Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen ♦	44,2	21,2	65,4
6410, Fuktängar med blååtel eller starr			3,0
<i>Undergrupp 6412 - Fuktäng på surare jordar</i>	2,1	0,9	
Total areal naturtyper		327,4	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ Ej ännu av Regeringen beslutad areal. Naturtypen 1110 har ökat med 0,4 ha. Naturtypen 1112 har ökat med 0,1 ha. Naturtypen 1140 har ökat med 0,1 ha. Naturtypen 1174 har ökat med 0,1 ha. Naturtypen 1621 har ökat med 0,1 ha. Naturtypen 2130 har minskat med 0,7 ha. Naturtypen 6270 har minskat med 7,0 ha. Naturtypen 6412 har ökat med 0,9 ha.			

Total områdesareal	387,2
Natura 2000-arter	Bevarandestatus
Sandnejlika <i>Dianthus arenarius</i> (1954)	Icke fullgod

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Motivering: Området karaktäriseras av öppna, hävdade strandmarker med variations- och artrika miljöer där det finns inslag av fuktiga, friska och torrare miljöer. Vegetationen är hävdgynnad men delar av området har varit uppodlade under 1900-talet och uppvisar viss näringspåverkan. Det grunda havsområdet med omväxlande mjukbottnar och rev är värdefullt som livsmiljöer för bl a flera fiskarter. De marina miljöerna tillsammans med driftvallarna och strandängarna erbjuder fina häcknings- och livsmiljöer för kustfåglar. De öppna hävdade markerna är också värdefulla för flera fågelarter. T.ex. häckar fältpiplärka inom området, vilket är ytterligare ett tecken på platsens höga naturvärde. Andra noterbara arter som förekommer i området är strandpadda och svartfläckig blåvinge.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Östra Hammaren-Käringören är att bevara det öppna hävdade landskapet, sandblottor, de artrika betesmarkerna, de kalk- och fuktpåverkade miljöerna och Natura 2000-arten sandnejlika och dess livsmiljö. Även fältpiplärkans, strandpaddans och den svartfläckiga blåvingens livsmiljöer bör bevaras. Naturtyperna Sandbankar (1110), Blottade ler- och sandbottnar (1140), Rev (1170), Driftvallar (1210), Skär och små öar i Östersjön (1620), Strandängar vid Östersjön (1630), Grå dyner (2130), Kalkgräsmarker (6210), Silikatgräsmarker (6270) och Fuktängar (6410) ska uppnå och bevaras i fullgod bevarandestatus. Naturtyperna Grå dyner (2130), Strandängar vid Östersjön (6130), Kalkgräsmarker (6210) och Silikatgräsmarker (6270) är prioriterade över de andra naturtyperna i området. Alla dessa prioriterade naturtyper har en stor mängd rödlistade arter, och flera av dem är livsmiljöer för sandnejlika. Grå dyner (2130), Strandängar vid Östersjön (6130) och Silikatgräsmarker (6270) är också inom EU prioriterade naturtyper.

Bevarandemål

Arealen av Sandbankar (1110) (inklusive alla naturtypens undergrupper) ska vara minst 106,9 hektar, arealen av Blottade ler- och sandbottnar (1140) ska vara minst 63,7 hektar och arealen av Rev (1170) ska vara minst 19,3 hektar. Hydrografiska villkor i form av vattenstånd, strömmar, vågor och vattenutbyte ska variera naturligt i tid och rum. Naturtyperna och livsmiljön ska vara i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversiteten i associerade samhällen. Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt och naturtyperna ska fungera som viktigt födosöksområde för fiskar. Naturtyperna ska kunna fungera som livsmiljö/fodosöksområde och rastplats samt häcknings- och övervintringsområde för fågelarter både knutna till öppna hävdade miljöer och de knutna till kust och hav. Bottnarnas struktur ska vara intakt och ge förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner, artdiversitet och förekomst av arter. Naturtyperna ska vara naturliga med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur samt vattenståndsvariationer så att det finns förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner. Vattenkvaliteten ska ha minst god ekologisk status och god kemisk status enligt Vattendirektivet. Enligt Havsmiljödirektivet är kravet att kvaliteten ska vara av god miljöstatus. Direktiven överlappar från strandlinjen till en sjömil utanför baslinjen. Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och andra kemikalier ska vara i koncentrationer som inte resulterar i negativa direkta eller indirekta effekter på arter och funktioner i naturtyperna. Halten av näringsämnen ska vara låg. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen och dess naturliga förutsättningar. Syrgashalten ska vara god. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtyperna. Utbredning, area och tillstånd hos vegetationen stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen. Strukturbildande vegetation av exempelvis ålgräs eller tång (*Fucus spp.*, *Furcellaria lumbricalis* m.fl.) ska finnas, med en utbredning, area och i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen. Bottenfaunan ska vara karakteristisk för naturtyperna och finnas i livskraftiga populationer. Stor rovfisk ska förekomma i livskraftiga populationer med en ålders- och storleksfördelning som möjliggör en naturlig trofisk funktion i näringsväven. Mänskliga aktiviteter, verksamheter och vistelser ska inte inverka negativt på viktiga processer, funktioner, strukturer samt karakteristiska- och typiska arter. Främmande arter eller populationer ska inte inverka negativt på artsammansättning eller populationsstorlekar hos de naturligt förekommande arterna. Naturtypen Blottade ler- och sandbottnar (1140) ska präglas av återkommande naturliga störningar med periodvisa blottläggningar av botten. Blottläggning av botten ska variera naturligt i tid och rum och beror av vattenstånd.

Arealen av Driftvallar (1210) ska vara minst 0,3 hektar. Naturtypen är inte statisk och kan variera något i storlek eller flytta sig inom området på bekostnad av andra naturtyper. I naturtypen ska det finnas en ansamling av kväverikt, organiskt material från havet, t.ex. tång, vass eller alger, som lagrats upp som ”vallar” på stranden. Omsättningen av driftmaterial ska ske naturligt. Vegetationen ska främst bestå av ettåriga växter. Artsammansättningen ska vara naturligt. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra

sig. Naturtypens hydrologi ska vara ostörd. Naturtypen ska präglas av regelbundet återkommande naturliga vattenståndsvariationer. Naturliga processer i form av t.ex. periodvis översvämning, tramp, saltvatten/saltstänk, periodisk torkstress, sanddrift, erosion/abrasion, ackumulation och transport av sand med strömmar ska förekomma. Tång och annat naturligt driftmaterial ska inte städas bort från stranden. Processer och strukturer ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Främmande arter ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning.

Arealen av Skär och öar i Östersjön (1620) ska vara minst 1,6 hektar. Artsammansättningen ska vara naturlig och bestå av arter som är anpassade till torka, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Vegetationen ska vara zonerad. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Naturtypens hydrologi ska vara ostörd. Liksom för områdets marina naturtyper är det viktigt för Skär och öar i Östersjön (1620) att vattenkvaliteten i området uppfyller kraven för minst god ekologisk status och god kemisk status enligt Vattendirektivet. Naturtypen ska präglas av regelbundet återkommande naturliga vattenståndsvariationer. Naturliga processer i form av t.ex. periodvis översvämning, tramp, saltvatten/saltstänk, periodisk torkstress, sanddrift, erosion/abrasion, ackumulation och transport av sand med strömmar ska förekomma. Tång och annat naturligt driftmaterial ska inte städas bort från stranden. Det ska finnas naturlig näringstillförsel från spillning av häckande fåglar. Processer och strukturer ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Främmande arter ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning.

Arealen av Strandängar vid Östersjön (1630) ska vara minst 13,4 hektar, arealen av Grå dyner (2130) ska vara minst 48,4 hektar och arealen av Kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 4,4 hektar. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd med bete och annan regelbunden störning t.ex. tramp från besökare och betesdjur. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Naturtypernas hydrologi ska vara ostörd och naturlig. Naturliga processer i form av tramp, vattenståndsväxlingar, periodisk torkstress, sanddrift, erosion/abrasion och ackumulation ska förekomma. Även artificiella störningar kan behövas för att skapa omrörning och bar sand. Naturvårdsbränning som restaureringsåtgärd och som löpande skötsel får förekomma. Djur som betar i området får inte ges avmaskningsmedel som finns kvar i dyngan, t ex avermectiner (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Vegetationstäcket ska vara luckert med rikligt med blottad sand, och fysiska strukturer i form av sandblottor ska förekomma rikligt. Solexponerade varma miljöer och strukturer, t.ex. solbelyst sand ska utgöra ett dominerande inslag. Träd- och buskskikt ska förekomma ytterst sparsamt, men ska inte saknas helt då fältpiplärkan föredrar marker som har någon enstaka buske eller pinne som utsiktsplats. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtyperna. Det ska finnas substrat i form av dynga från främst nötdjur. Typiska-, karakteristiska- och

Natura 2000-arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Processer och strukturer ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Främmande arter ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma. I naturtypen Strandängar vid Östersjön (1630) ska det förekomma saltpåverkan genom mer eller mindre regelbundna översvämningar av havsvatten, och strandhabitatet avgränsas mot havet vid medelvattenstånd.

Arealen av Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 65,4 hektar och arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 3,0 hektar. Regelbundet hävd i form av bete, främst av nötdjur, ska påverka naturtyperna. Typiska- och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Naturtyperna ska ha en ostörd och naturlig hydrologi. I naturtypen Fuktängar (6410) ska hydrologin vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. För Fuktängar (6410) ska grundvattenytan dessutom variera naturligt och vara hög under större delen av året, samt minst uppnå god kvalitativ och god kvantitativ status. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan på Fuktängarna (6410). Naturliga störningsprocesser i form av tramp, periodisk torkstress, etc. ska påverka naturtyperna. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Djur som betar i området får inte ges avmaskningsmedel som finns kvar i dyngan, t ex avermectiner (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Solexponerade varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i de öppna naturtyperna. Träd- och buskskikt ska förekomma ytterst sparsamt. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd eller annan regelbunden störning. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtyperna. Det ska finnas substrat i form av dynga från främst nötdjur. Främmande arter ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma.

För sandnejlikan är beteshävd, riklig förekomst av sandblottor och omrörning av sand för att få fram kalk, t.ex. genom tramp och liknande aktiviteter, extra viktigt för artens fortlevnad. Artens huvudsakliga livsmiljö är vanligtvis sandstäpp, men i Östra Hammaren-Käringören är det istället naturtypen Grå dyner (2130) som är artens huvudsakliga livsmiljö. Den finns också i andra för arten lämpliga naturtyper i området.

För naturtypen Sandbankar (1110) finns följande typiska arter inom området: borstnate, ejder, havsrufse, ålgräs och övervintrande alfågel. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Blottade sand- och lerbottnar (1140) finns följande typiska arter inom området: gravand, kustsnäppa, kärrensna, myrspov och större strandpipare. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Rev (1170) finns följande typiska arter inom området: bergborsting, blåmussla, blåstång, fjäderslick, grönslick, rödsleke och slät havstulpan. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Driftvallar (1210) finns följande typiska arter inom området: brådmålla, flikmålla, marviol, spjutmålla, strandmålla och vejde. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Skär i Östersjön (1620) finns följande typiska arter inom området: roskarl, silltrut, silvertärna, skärpiplärka och strandskata. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Strandängar vid Östersjön (1630) finns följande typiska arter inom området: brushane, dvärgarun, gulkämpar, havssäuling, kustarun, kärssäuling, ormtunga, plattsäv, revigt saltgräs, rödbena, rödspov, rödsäv, saltnarv, skärfläcka, slätterblomma, smultronklöver, småtärna, storspov, strandkrypa, strandmaskros, strandskata, större strandpipare, tofsvipa och åkergröblad. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Grå dyner (2130) finns följande typiska arter inom området: baktimjan, borsttåtel, flockfibbla, fältpiplärka, gul fetknopp, käringtand och vårtåtel. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Kalkgräsmarker (6210) finns följande typiska arter inom området: axveronika, fältsippa, grusviva, harmynta, honungsblomster, jordtistel, jungfrulin, käringtand, lundtrav, rosettjungfrulin, rödkämpar, sandmaskros, Sankt Pers nycklar, smultronvisslare, småfingerört, spåtistel, svartfläckig blåvinge, vildlin och ängshavre. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Silikatgräsmarker (6270) finns följande typiska arter inom området: backnejlika, backsippa, baktimjan, bockrot, brudbröd, darrgräs, fälttordyvel, granspira, gullviva, hirsstarr, höskallra, jungfrulin, kattfot, knägräs, knölsmörbomma, krokhorndyvel, liten blåklocka, mandelblom, nattviol, pillerstarr, prästkrage, rakhorndyvel, revfibbla, rödbukig dyngbagge, rödkämpar, sandtordyvel, smultronvisslare, snyltdyngbagge, stor blåklocka, svinrot, ängsskallra och ängsvädd. Dessa arter ska föryngras inom området.

För naturtypen Fuktängar (6410) finns följande typiska arter inom området: blodrot, darrgräs, enkelbeckasin, granspira, gulärta, gökblomster, hirsstarr, Jungfru Marie nycklar, knägräs, kärrspira, kärssäuling, majviva, ormtunga, rosettjungfrulin, rödbena, skedand, slankstarr, slätterblomma, stagg, stjärnstarr, storspov, strandmaskrosor, sumpmåra, svinrot, tofsvipa, tätört, vildlin, årta, ängsbräsma, ängsnycklar, ängsruta, ängsskallra, ängsstarr och ängsvädd. Dessa arter ska föryngras inom området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Sandbankar (1110)

Naturtypen med dess undergrupper utgör den största delen av Natura 2000-områdets havsdel. Naturtypen sträcker sig ut till ca 6 m djup som mest men större delen är betydligt grundare. Ytsubstratet utgörs av sand, grus och sten. Ålgräsängar dominerar vegetationen men det finns även inslag av makroalger, bl a *Fucus* sp. fjäderslick (*Polysiphonia fucoides*), violetslick (*Polysiphonia fibrillosa*) samt kärlväxter som borstnate (*Potamogeton pectinatus*) och hårsärvar (*Zannichellia* sp.). Delar av naturtypen är vegetationsfri. Ställvis finns inslag av lösdrivande alger.

Sandbankarna, särskilt där de är täckta med vegetation, erbjuder skydd och födosökmiljöer för t ex uppväxande fisk. Naturtypen är en viktig födosökmiljö för både fiskätande fåglar och de som livnär sig på mer fastsittande organismer, t ex blåmussla, inklusive växter. Typiska arter som alfågel, ejder och storlom förekommer liksom t ex stor-, små- och salskrake, svärta, vigg.

Naturtypen bedöms ha fullgod bevarandestatus pga. att vattenkvaliteten utanför kusten är dålig: den ekologiska statusen är otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status. Miljöproblemen innefattar bl. förekomst av främmande arter, övergödning, syrefattiga förhållanden och miljögifter.

Blottade ler- och sandbottnar (1140)

Naturtypen utgör de mest strandnära delarna av havsområdet. På den grunda mjukbotten (sand, grus och sten) finns dock ställvis riklig förekomst av block. Sveriges geologiska undersökning genom projektet Skånestrand gör bedömningen att Natura 2000-områdets strandsträcka uppvisar måttlig till ingen erosionskänslighet, sålunda förekommer inga större sedimenttransporter i området. Ställvis har natingar, *Ruppia* sp, påträffats. Den typiska arten gravand (*Tadorna tadorna*) förekommer, liksom t ex gräsand, sångsvan, vigg och skärfläcka.

Naturtypen bedöms ha fullgod bevarandestatus pga. att vattenkvaliteten utanför kusten är dålig: den ekologiska statusen är otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status. Miljöproblemen innefattar bl. förekomst av främmande arter, övergödning, syrefattiga förhållanden och miljögifter.

Rev (1170)

Reven som ingår i Natura 2000-området utgörs av block med påväxt av bl a blåstång (*Fucus vesiculosus*), havsstenhinna (*Hildenbrandia rubra*), rödsleke (*Ceramium tenuicorne*), grönslick (*Cladophora glomerata*), bergborsting (*Cladophora rupestris*), fjäderslick (*Polysiphonia fucoides*) blåmussla (*Mytilus edulis*) och slät havstulpan (*Balanus improvisus*).

Reven bidrar med att skapa en mosaik av olika bottenmiljöer vilket gynnar artrikedomen även vad gäller födosökande sjöfågel som livnär sig på t ex småfisk och blötdjur.

Naturtypen bedöms ha fullgod bevarandestatus pga. att vattenkvaliteten utanför kusten är dålig: den ekologiska statusen är otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status. Miljöproblemen innefattar bla. förekomst av främmande arter, övergödning, syrefattiga förhållanden och miljögifter.

Driftvallar (1210)

En liten mängd av naturtypen Driftvallar (1210) finns längs med sandstrandens yttersta kant. Driftvallar uppkommer genom att tång, vass eller annan vegetation drivit med vattnet genom strömmar och vågrörelser och lagrats upp som ”vallar” längs stränderna. Eftersom det samlade materialet löpande bryts ner, flyttas och hela tiden ansamlas är inte naturtypen statisk, utan kan flyttas och växa/minska i yta. Bara vid fältbesök kan det med säkerhet fastslås hur stor naturtypen är och var naturtypen befinner sig inom området vid just den tidpunkten. När naturtypen flyttas eller minskar omvandlas den blottade ytan till den naturtyp som utan driftvallarna finns på ytan, t.ex. Strandängar vid Östersjön (1630) eller Silikatgräsmarker (6270). På samma sätt minskar någon av de underliggande naturtyperna när driftvallar ansamlas på ytan och då överförs till naturtypen Driftvallar (1210).

På driftvallarna växer årliga växter och vegetationen varierar med åldern på respektive driftvall. Driftvallar innehåller en rik insektsfauna och vissa kräddjur, och naturtypen är pga. detta en viktig födosökmiljö för vadarfåglar.

Skär och små öar i Östersjön (1620)

Naturtypen finns i området endast på tre öar: Måkeskär, Mörkö och en liten ö utan namn i områdets mitt.

Måkeskär har en mycket liten yta på 0,17 hektar. Ön är mycket låg och hela ön utsätts för stark påverkan från havet. Det är inte orimligt att anta att hela ön tillfälligt kan hamna under vatten vid höga vattenstånd. Vegetationen är nästan obefintlig och bara enstaka fläckar med gräs finns. Den lilla icke namngivna ön i mitten av området är näst intill en kopia av Måkeskär, med enda undantaget att den är bevuxen med mer gräsvegetation.

Mörkö är betydligt större än de andra öarna, och är inte lika utsatt för påverkan från havet. Vegetationen är på delar av ön är tät med träd och buskar, dock relativt småvuxna sådana.

Eftersom naturtypen är utsatt för en så pass stor påverkan från omkringliggande vatten är det viktigt att vattenkvaliteten är god för att inte naturtypen ska påverkas negativt. Tyvärr är så inte fallet i de omkringliggande marina miljöerna, och därför har naturtypen en icke fullgod bevarandestatus.

Strandängar vid Östersjön (1630) och Grå dyner (2130)

Dessa naturtyper utgör majoriteten av de terrestra naturtyperna i områdets norra halva. Naturtyperna hävdas genom bete. Hävden är bitvis hård, och en viss mängd blottad sand förekommer som stråk längs med höglänta partier och åsar, men annars är markvegetationen sluten. Markskiktet består delvis av lavar, sandstarr och borsttåtel, men det finns även lite friskare delar med högre gräs och inslag av harris. Enstaka träd och buskar finns, men självsådda tallar och harris hålls tillbaka. Partier med risvegetation kan bitvis täcka större ytor, men denna risvegetation har de senaste åren minskat i utbredning tack vara beteshävd.

Naturtyperna är i området den huvudsakliga livsmiljön för sandnejlika, och är även passande livsmiljöer för fältpiplärka och svartfläckig blåvinge.

Naturtyperna är välhävdade, men det finns delar med täckande risvegetation och det skulle vara positivt för naturtyperna om mängden blottad sand ökar. Därför har naturtyperna icke fullgoda bevarandestatusar. Begränsas risvegetation och mängden blottad sand ökar skulle detta också gynna både sandnejlikan och fältpiplärkan.

Kalkgräsmarker (6210), Silikatgräsmarker (6270) och Fuktängar (6410)

Naturtyperna finns huvudsakligen i områdets södra halva. Naturtypen Silikatgräsmarker (6270) dominerar, och insprängt i denna naturtyp finns mindre fält av Grå dyner (2130), Kalkgräsmarker (6210) och Fuktängar (6410). Det finns gott om stenmurar och större stenar utspridda i området. Dessa strukturer fyller en viktig ekologisk funktion som värmemagasin, refuger och boplatser. Det finns små partier med öppen sand på de mest höglänta delarna, och enstaka delområden har relativt hög markvegetation och rissnår. Träd och buskar finns, och är då ofta samlade i klungor eller dungar. I områdets södra del finns dock ett större område där björk, buskar och ris har brett ut sig. För det mesta saknas dock annan vegetation utöver hävdgynnade gräs och örter. Flera av Fuktängarnas (6410) ytor har till viss del strukturer som gör att de påminner om rikkärr.

Hävden i naturtyperna har lång kontinuitet, och detta har bidragit till en rik flora med många hävdberoende arter. Även faunan är rik och till stor del beroende av det öppna, kustnära landskapet, vilket inte minst syns på det rika fågellivet. Fynd av strandpadda har gjorts längs med stranden, ofta i anslutning till ytor med Fuktäng (6410).

De flesta av naturtypernas ytor har fullgoda bevarandestatusar, men övriga ytor har drabbats av igenväxningen av buskar och ris och har därför icke fullgod bevarandestatus.

Natura 2000 – arter***Sandnejlika (1954)***

Sandnejlikan är en flerårig, tät tuvad ört med snövita blommor som kan vara väldoftande. Sandnejlikan är fridlyst, rödlistad och numer klassad som starkt hotad (se bilaga 4).

Sandnejlika är en art som är konkurrenssvag och betesgynnad. Den är ytterst ljuskrävande och överlever inte om växtplatserna växer igen med högväxt vegetation. Den är kalkgynnad, vill ha markomrörning och kräver god dränering. Sandnejlikans huvudsakliga livsmiljö är naturtypen Sandstäpp (6120), men kan också förekomma i andra sandiga naturtyper. Sandnejlikan, liksom sandstäppen, är på stark tillbakagång i Sverige. De skånska lokalerna utgör västliga utposter i artens östligt europeiska utbredning. Sandnejlika är en art som är extra viktig som ansvarsart för Skåne, då den sannolikt är utgången i alla övriga län. Växtens frön är vindspridda, men en uppskattning av spridningsavståndet är att fröna vanligtvis inte färdas längre än cirka 20 meter. Eftersom deras huvudsakliga livsmiljö sandstäpp är ovanlig och fragmenterad, så har sandnejlika i många fall svårt att sprida sig till nya områden.

Huvudutbredningen av sandnejlikan inom Natura 2000-området Östra Hammaren-Käringören finns på en relativt stor yta i områdets norra halva i naturtyperna Strandängar vid Östersjön (1630) och Grå dyner (2130). Även om det finns en viss mängd blottad sand i de naturtyper där sandnejlikan förekommer, så finns inte tillräckligt med blottad sand för att det ska anses optimalt för arten. Att det därutöver finns en tendens till att mängden sand minskar pga. att markvegetation sluter sig gör att artens långsiktiga framtidsutsikter i området är osäker. Artens bevarandestatus i Östra Hammaren-Käringören är därför icke fullgod.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. Innan en åtgärd genomförs måste verksamhetsutövaren ta ställning till om den specifika åtgärden riskerar att påverka miljön i Natura 2000-området på ett betydande sätt. I så fall ska kontakt tas med Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter liknande de som finns för t.ex. naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som kan påverka Natura 2000-området.

Samspelet mellan grunda havsmiljöer av växlande utseende, bottenfauna, fiskreproduktion, fågelliv och landmiljöerna är av stort ekologiskt intresse. Dessa samspel kan lätt påverkas av olika hotfaktorer, vilket gör att området med dess strukturer och typiska arter tillsammans utgör en ekologiskt känslig enhet.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Markexploatering/markpåverkan och buller:

- Alla typer av exploateringsföretag; bebyggelse, vägar, anläggningsarbeten, byggnation, sprängning, grävning, schaktning, muddring, utfyllnad, täkt av sediment eller sten eller liknande, förankringar, dragning av kablar och ledningar, skogsplantering, etc i eller utanför området kan förstöra eller skada naturtyper och arter. I marina miljöer kan påverkan t.ex. ske genom att naturtyp tas i anspråk och/eller genom påverkan på

vattenutbyte, substratförhållanden, strömförhållanden, ökad grumling (påverkan genom ljus och mängd partiklar), vibrationer, sammanpackning/slitage genom tramp, undervattensbuller och nattbelysning.

- Exploatering kan även leda till att fler människor/farkoster rör sig genom området och därmed störa djurlivet. Utestängningseffekter, se nedan, ändrade vandringsvägar är exempel på konsekvenser. På grunda bottenar med lösa sediment kan en återkolonisering av olika organismgrupper ta mycket lång tid, t ex om vegetationen har skadats eller om bottenpografien/strukturen påverkats.
- Uppförande och drift av vindkraftverk kan leda till förändrade substratförhållanden med mer hårda ytor samt även påverkar strömförhållanden. Under uppförandestadiet störs botten och uppvirvling av bottensediment kan störa primärproduktionen vilket får konsekvenser högre upp i näringsväven. Buller och rörelser (även från andra källor än de kopplade till markexploatering) kan ha bortskrämmande och/eller skadlig fysiologisk/fysisk effekt på fisk, sjöfågel och eventuella marina däggdjur. Dessa djurgrupper kan även påverkas negativt av driftverksamheten knuten till etablerade anläggningar, t ex buller och vibrationer från verken och sjötrafiken, ökade rörelser i området av sjötrafik m m genom t ex störningar och grumling. Verksamheterna kan även leda till en sk utestängningseffekt för djurgrupperna vilket innebär att arealen tillgänglig för t ex övervintring, födosök, reproduktion eller uppväxt minskar.
- Olika former av markexploatering, t ex sand- eller grustäkt och utfyllnader, kan även leda till att människans fiske skadas.
- Motorfarkoster av olika typer är ett annat exempel på en källa som bidrar med buller i havet. Hur stort bullret är och hur långt det fortplantar sig beror på flera faktorer som t ex hur fort man kör, typ av motor och skrov, vattendjup och eventuella skiktningar, men även bottensediment och topografi. Användning av ekolod blir allt vanligare och många ekolod använder frekvenser som ligger inom vad flera djurgrupper kan höra och detta bidrar också med ljudföroreningar i havet. Många djurarter använder ljud för att kommunicera, leta föda, orientera sig eller undvika faror. Buller från mänskliga verksamheter kan ha stor negativ påverkan på flera djurgrupper från ryggradslösa djur, fiskar, fåglar och marina däggdjur.
- Plantering, inklusive nyplantering eller återplantering, med gran eller tall.

Föroreningar, utsläpp, turbulens m m:

- Läckage, utsläpp och nedfall av näringsämnen från jordbruket, andra källor på land eller i luften samt från sjötrafik kan bidra till att havsområden övergöds. Planktonproduktionen ökar vilket resulterar i minskat siktdjup och påverkar artsammansättningen. Snabbväxande ettåriga trådalger konkurrerar ut ålgräs och makroalger. Dessa fintrådiga alger kan i sin tur bilda drivande algmattor som utsöndrar gifter, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla. Syrebrist på bottenarna kan också uppstå då den syrekrävande bakteriella nedbrytningen ökar.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom områdets gränser eller i de omkringliggande skogarna och åkrarna.

- Föroreningar i vattnet t ex i form av grumling och utsläpp av olja och kemikalier från tillrinnande vattendrag eller från punktkällor på land.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve. Luftföroreningar kan även leda till försurning. Är ett hot mot både marina och terrestra miljöer.
- Fartygstrafik, både inom Natura 2000-området och i Hanöbukten i stort, kan innebära risk för oljeutsläpp eller läckage. Utsläpp av t ex olja kan orsaka stora skador på fåglar, fiskar, bottenfauna och kustmiljöer. Skadorna kan även vara indirekta genom att en arts föda påverkas negativt.
- Kemikalier som används i oljebekämpande syfte, sk dispergeringsmedel, kan också skada havsmiljön, liksom vissa båtbottnfärger.
- Spridning och ackumulering av bl a organiska miljögifter och tungmetaller i akvatisk miljö påverkar både bottenfaunan och djur högre upp i näringskedjan.
- Djupgående farkoster eller sådana som framförs i hög hastighet i vatten med grunda bottnar riskerar att riva upp bottensediment, genom svall eller turbulens, eller gå på grund.

Vattenregleringar, dikningar m m

- Olika former av vattenverksamhet, inom och utanför området, som t ex regleringar av vattendrag, dikningar och dräneringar kan leda till förändrade hydrologiska och vattenkemiska förhållanden.

Nedskräpning

- Sjöfåglar och marina däggdjur kan fastna i rep och övergivna fiskeredskap och drunkna. Djur som äter makro- eller mikrokräp istället för naturlig föda hindras i sin tillväxt eller förgiftas och kan svälta ihjäl.
- Ilandflutet skräp, inklusive ilandflutna fiskeredskap, utgör ett hot mot de naturtyper som finns på stranden.

Fiske

- Fiske efter hotade arter, särskilt hotade typiska arter för respektive naturtyp, eller på bestånd som är hotade.
- Ett för stort uttag av fisk leder till att bestånden minskar och får svårt att återhämta sig. Det kan också leda till ändrad artsammansättning och/eller storleksfördelning vilket i sin tur kan orsaka negativa kaskadeffekter i födokedjan.
- Fiske med redskap som leder till att bottarna inklusive fauna och vegetation skadas eller ger bifångster av marina däggdjur, fåglar eller icke-målarter. Stormaskiga garn medför störst risk för bifångst av sjöfågel och marina däggdjur, där risken ökar med bl a storlek på maskor. Det finns även andra faktorer kopplade till redskapsutformning och användning som påverkar bifångstrisken.
- Ickeselektiva fiskeredskap som hotar den biologiska mångfalden.
- Olika aktiviteter, t.ex. fiske och jakt, kan ha en störande påverkan genom att arter skräms bort från ett område som annars skulle ha använts för exempelvis födosök eller uppväxt.

Främmande arter, populationer

- Främmande arter och populationer, introducerade genom t ex barlastvatten, odling eller egen spridning, kan ändra konkurrensförhållanden, döda, sprida smitta, ändra genetik och därmed anpassningsförmåga hos befintliga, inhemska bestånd.
- Spridning av invasiva arter som är ett hot mot områdets naturtyper, t.ex. genom utkonkurrering av typiska arter eller genom förändrat makroklimat t.ex. genom skuggning. Exempel på arter som skadar naturtyper är vattenpest, signalkräfta, vresros, parkslide och jätteloka (jättebjörnloka). Idag finns inrapporterade fynd av vresros och parkslide i eller i omedelbar anslutning till området, men det är osäkert hur utbredda dessa arter är.
- Hela kuststräckan i nordöstra Skåne har idag stora problem med förekomsten av mink och andra liknande predatorer. De markhäckande fåglarna längs med denna del av kusten har minskat kraftigt, och en bidragande orsak till detta är troligtvis predation från dessa rovdjur. Även fältpiplärkan drabbas negativt av predationstrycket.

Förlust av sammanhängande områden - isolering

- Isolering och fragmentering. Skador av olika anledningar och karaktär på habitat eller arter inom ett område eller i ett eller flera andra områden i ett ekologiskt funktionellt nätverk av områden kan påverka både växt- och djurliv lokalt men även i de andra områdena i nätverket. Områden i ett nätverk kan ha olika betydelse för skilda livsstadier, t ex som källa för larvspridning eller för uppväxt.

Igenväxning på land

- Svag eller utebliven hävd som leder till igenväxning och beskuggning på de strandmarker vars naturvärden är beroende av hävd innebär att både naturtyperna i sig och deras funktion som t ex häcknings- och födosöksmiljöer kan skadas.
- En allt för intensiv och hård hävd (framför allt beteshävd) som skadar känslig och värdefull vegetation. Svartfläckig blåvinge kan påverkas negativt av allt för hård beteshävd då detta kan minska mängden blommande timjan och göra miljön opassande för artens värdmyra. Arten är starkt beroende av förekomsten av både blommande timjan och värdmyror.
- Brist på markslitage och brist på omrörning i markskiktet. Sandnejlika behöver god tillgång på blottad sand. Dock bör omfattande markstörning undvikas på ytor med fältsippa under perioden då dessa blommar och sätter frö.
- Igenväxning av områdets småvattendammar, vilket kan drabba strandpaddans population i området negativt.
- Allt för stora och mångformiga betesfällor.

Gödsling, stödutfodring och användning av avmaskningsmedel på land

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) som skadar mark och vegetation från annan källa än från betande djur. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna bör inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av

betesdjur bör endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.

- Vid beteshävd är användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.

Övrigt

- Borttagning ("städning") av tångvallar i området.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Förekomst av fisk och kräftor i områdets småvattendammar. Förekomsten av fisk och kräftor utgör ett allvarligt hot mot områdets amfibier, t.ex. strandpadda.
- Avverkning av trädmiljöer som hyser rödlistade arter eller potential för dessa inom eller i anslutning till området.
- För lågt pH-värde och buffertförmåga i marken.

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådas med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område

orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Utöver att vara ett Natura 2000-område är det enda andra områdesskyddet enligt miljöbalken strandskyddet som här är utökat och når 300 m ut i havet och även 300 m upp på land runt större delen av området. Området är riksintresse för naturvård och som högexploaterad kust. Pga. närheten till Rinkaby skjutfält är stora delar av området dessutom riksintresse för Totalförsvaret. Östra Hammaren-Käringören ingår i det förbud mot markavvattning som finns i Skåne.

Alla beteshävdade naturtyper och ytor i området får miljöersättning för att upprätthålla hävden.

I Artskyddsförordningen finns regleringar angående vilka åtgärder som får genomföras i områden med t.ex. sandnejlika.

Östra Hammaren-Käringören kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt områdesskydd) så att området kan utredas vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal.

Prioriterade bevarandeåtgärder

- Förstärka områdets skydd genom t.ex. bildande av naturreservat och utöka Natura 2000-området i havet för att bättre kunna tillgodose de marina skyddsvärdena. En del av området bör eventuellt även ingå i SPA-nätverket (Natura 2000-område enligt Fågeldirektivet).
- Begränsa hastighet till sjöss för att gynna bl a fågelliv och fisk.
- Lämna havsområdet till fri utveckling av naturliga processer så att den mänskliga påverkan på bevarandevärdena är obetydlig.
- Lokalisering och uppsamling av förlorade fiskeredskap, samt uppsamling och bortförsl av ilandflutet skräp.
- Röja och hålla efter igenväxningsvegetation som kan hota naturtypernas, sandnejlikans eller andra hotade arters bevarande.
- Fortsatt beteshävd.
- Tillgodose sandnejlikans behov av omrörd och blottad sand.

Restaureringsåtgärder

- Lokalisering och uppsamling av förlorade fiskeredskap, samt uppsamling och bortförsl av ilandflutet skräp.
- Om behov finns, manuellt ta bort ytlagret i de öppna terrestra naturtyperna och skapa sandblottor.
- Eventuellt kan naturvårdsbränning på lämpliga ytor övervägas på de ytor där hävd inte anses vara tillräcklig.
- Röja ytor där igenväxningsvegetation, t.ex. buskar och träd, där detta har börjat breda ut sig. Det kan även bli aktuellt att innefatta delar med risvegetation där denna anses kunna vara av igenväxningskaraktär och ett hot för naturtypernas eller sandnejlikans bevarande.

Löpande skötsel

- Lokalisering och uppsamling av förlorade fiskeredskap, samt uppsamling och bortförsl av ilandflutet skräp.
- Mekanisk markbearbetning vid behov på de ytor där markslitage och markomrörning är otillräcklig.
- Fortsatt beteshävd.
- Slyröjning/putsning vid behov.
- Löpande naturvårdsbränning om detta anses lämpligt och på lämpliga ytor där hävden är otillräcklig eller obefintlig.

Natura 2000-områdets havsmiljö kräver ej mycket skötsel då det viktigaste för bevarandet av områdets naturvärden är att den mänskliga påverkan inte, varken inom eller utanför området, är på sådana nivåer att den skadar dem.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Övrigt

Fältpiplärka, strandpadda och svartfläckig blåvinge har alla enskilda åtgärdsprogram.

Viss osäkerhet finns om naturtypernas bevarandestatusar och gränsdragningar i området. Det är aktuellt med ett fältbesök på plats för att kvalitetssäkra data.

Referenser

Artfakta, Artdatabanken, <http://artfakta.artdatabanken.se/> Besökt vintern 2017-10-23

- Bergendahl, R., 2009. *Fältpiplärka, Anthus campestris, i Skåne 2008*. Åtgärdsprogram för hotade arter. Länsstyrelsen Skåne län. Rapport:2009:18. ISBN:978-91-86079-60-4.
- Elmquist, H och Nielsen, P S. 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av svartfläckig blåvinge, Maculinea arion*. Naturvårdsverket. Rapport 5652. ISBN: 91-620-5652-2. ISSN: 0282-7298.
- Från Bjäre till Österlen- Skånska natur- och kulturmiljöer*, 1996. Länsstyrelsen i Kristianstads län. ISBN 91-972744-1-0.
- Green, M. och Nilsson. L, Biologiska Institutionen, Lunds universitet, muntliga uppgifter om sjöfågel.
- Lunds botaniska förenings inventering av floran i Skåne. 2006. GIS-skikt.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Olsson, P. 2013. *Fältpiplärkan i Skåne 2013*. Länsstyrelsen Skåne. Rapportnummer 2013:13, ISBN: 978-91-87423-23-9.
- Pröjts, J. 2012. *Åtgärdsprogram för strandpadda 2013-2017. Bufo calamita*. Naturvårdsverket. Rapport 6539. ISBN: 978-91-620-6539-3. ISSN: 0282-7298.
- SGU: Kartvisaren: Skånestrand 2016. <https://apps.sgu.se/kartvisare/index.html>
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Länsstyrelsens basinventering i marin miljö 2011.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Sandnejlika, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Blottade sand- och lerbottnar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Driftvallar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Fuktängar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Grå dyner, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Kalkgräsmarker, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Rev, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Sandbankar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Silikatgräsmarker, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Skär i Östersjön, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Strandängar vid Östersjön, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.

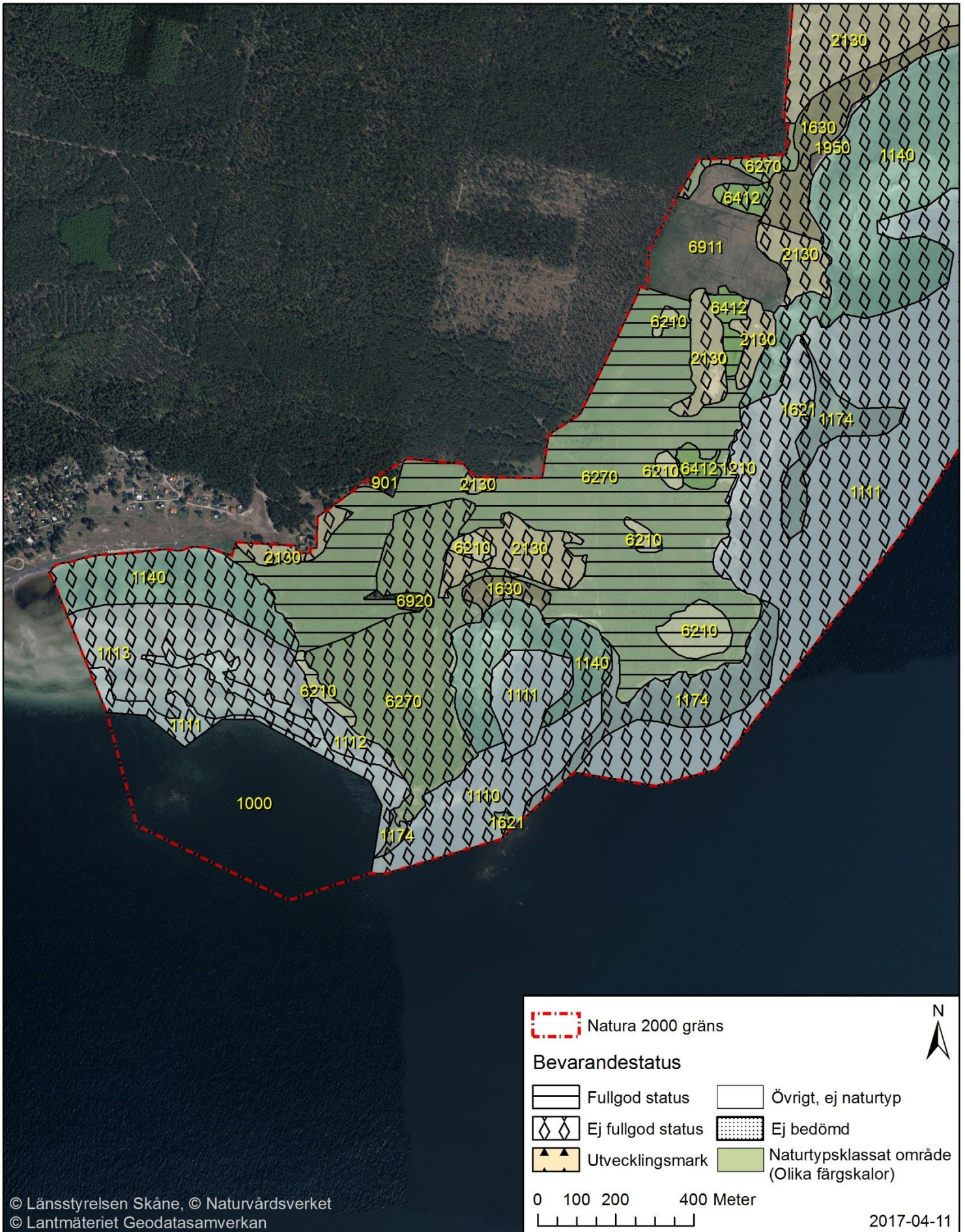
Bilagor

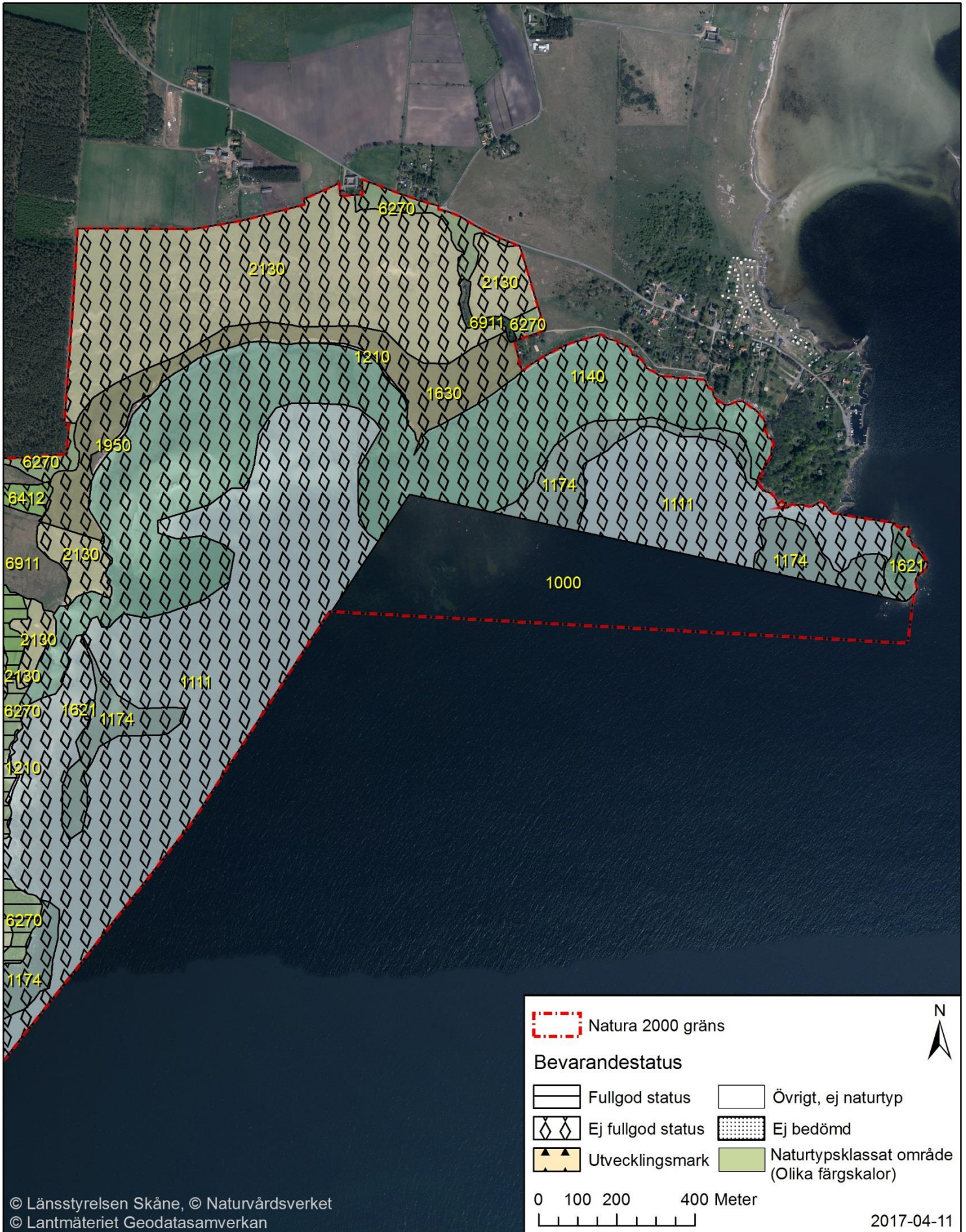
1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Ken Lundborg

Senast reviderad 2018-04-25 av Joel Jansson

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 1110 - Sublittoral sandbankar.
- 1111 - Sublittoral sandbankar - Sublittoral sandbank med vegetation - dominerad av ålgräs/marina kärlväxter (undergrupp till 1110).
- 1112 - Sublittoral sandbankar - Sublittoral sandbank med i huvudsak Makroalgsvegetation (undergrupp till 1110).
- 1113 - Sublittoral sandbankar - Sublittoral sandbank fri från vegetation (undergrupp till 1110).
- 1140 - Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten.
- 1174 - Rev - Geogent rev 0-30 meter (berg/blocksubstrat) (undergrupp till 1170).
- 1210 - Annuell vegetation på driftvallar.
- 1621 - Skär och små öar i Östersjön - Terrester del (undergrupp till 1620).
- *1630 - Havsstrandängar av Östersjötyp.
- *2130 - Kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (grå dyner).
- 6210 - Kalkgräsmarker nedanför trädgränsen.
- *6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.
- 6412 - Fuktängar med blåtåtel eller starr - Fuktäng på surare jordar (undergrupp till 6410).

*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000

Icke-naturtyper

- 901 - Tallskog (>70% tall).
- 1000 - Marint vatten.
- 1950 - Ickenatura-stränder.
- 6911 - Öppen kultiverad betesmark.
- 6920 - Bebyggd mark.

Bilaga 3, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
Insekter	-	<i>Beris vallata</i>	NT
	-	<i>Cardiophorus asellus</i>	NT
	-	<i>Oxytelus piceus</i>	NT
	Bred groplöpare	<i>Elaphrus uliginosus</i>	NT
	Dubbelbandat ljusmott	<i>Pyrausta ostrinalis</i>	NT
	Dynfrölöpare	<i>Harpalus neglectus</i>	NT
	Getingrovfluga	<i>Asilus crabroniformis</i>	VU
	Havstapetserarbi	<i>Megachile leachella</i>	NT
	Ljungkornlöpare	<i>Amara infima</i>	NT
	Mellanmätare	<i>Phibalapteryx virgata</i>	NT
	Mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT
	Platt frölöpare	<i>Harpalus hirtipes</i>	EN
	Rakhorndyvel	<i>Onthophagus nuchicornis</i>	NT
	Snyltdyngbagge	<i>Aphodius porcus</i>	NT
	Svartfläckig blåvinge	<i>Phengaris arion</i>	NT, F, B4, Ågp
	Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
Kärlväxter	Backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
	Blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
	Borsttåg	<i>Juncus squarrosus</i>	NT
	Busktörne	<i>Ononis spinosa subsp. spinosa</i>	NT
	Etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
	Fältsippa	<i>Pulsatilla pratensis</i>	F

	Granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	Hedblomster	<i>Helichrysum arenarium</i>	VU, F
	Honungsblomster	<i>Herminium monorchis</i>	VU, F
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	F
	Klibbveronika	<i>Veronica triphyllos</i>	VU
	Kösa	<i>Apera spica-venti</i>	NT
	Luddfingerört	<i>Potentilla heptaphylla</i>	EN
	Luktvädd	<i>Scabiosa canescens</i>	VU
	Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis subsp. majalis</i>	NT, F
	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
	Nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	F
	Plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	NT
	Rödsäv	<i>Blysmus rufus</i>	NT
	Sandnejlika	<i>Dianthus arenarius</i>	EN, B2, B4, F
	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	F
	Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
	Trubbstarr	<i>Carex obtusata</i>	EN
	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris subsp. vulgaris</i>	VU, F
	Ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. Bifolia</i>	NT, F
	Ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
Ryggradsdjur	Bergand (rastande)	<i>Aythya marila</i>	VU, F
	Berglärka (födosökande)	<i>Eremophila alpestris</i>	VU, F
	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT, F
	Brushane (rastande)	<i>Calidris pugnax</i>	VU, F
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT, F
	Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	VU, F
	Fjällvråk (rastande, födosökande)	<i>Buteo lagopus</i>	NT, F
	Fältpiplärka	<i>Anthus campestris</i>	EN, F, Ågp
	Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU, F

	Gröngöling (födosökande)	<i>Picus viridis</i>	NT, F
	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU, F
	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT, F
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU, F
	Kentsk tärna (rastande)	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	VU, F
	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU, F
	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	VU, F
	Kustlabb (rastande)	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT, F
	Lappspurv (rastande)	<i>Calcarius lapponicus</i>	VU, F
	Myrspov (rastande)	<i>Limosa lapponica</i>	VU, F
	Pilgrimsfalk (rastande)	<i>Falco peregrinus</i>	NT, F
	Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT, F
	Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	VU, F
	Roskarl (rastande)	<i>Arenaria interpres</i>	VU, F
	Rödspov (rastande)	<i>Limosa limosa</i>	CR, F
	Rödstrupig piplärka (rastande)	<i>Anthus cervinus</i>	VU, F
	Silltrut (rastande)	<i>Larus fuscus</i>	NT, F
	Skräntärna (rastande)	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT, F
	Smålom (rastande)	<i>Gavia stellata</i>	NT, F
	Småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	VU, F
	Stare (rastande)	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU, F
	Stjärtand (rastande)	<i>Anas acuta</i>	VU, F
	Storspov (rastande, födosökande)	<i>Numenius arquata</i>	NT, F
	Strandpadda	<i>Epidalea calamita</i>	VU, F, B4, Ågp
	Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT, F
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT, F
	Sädgås (rastande)	<i>Anser fabalis fabalis</i>	NT, F
	Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU, F
	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU, F
	Vinterhämppling (rastande, födosökande)	<i>Linaria flavirostris</i>	VU, F
	Årta	<i>Anas querquedula</i>	VU, F

	Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN, F
	Ängsplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT, F
Svampar	Dvärgjordstjärna	<i>Geastrum schmidelii</i>	NT

Bevarandeplanen för Östra Hammaren-Käringören

Syftet med Natura 2000-området Östra Hammaren-Käringören i Kristianstad kommun är att bevara variations- och artrika hävdade strandmarker samt ett grunt havsområde med både mjukbottnar och revmiljöer.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000- området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane